

Riktlinjer för krav på fordonstvättar i Örebro län

Riktlinjerna är en vägledning i tillsynsarbetet med syfte att nå ett gemensamt förhållningssätt i länet. Riktlinjerna är inte bindande. Omständigheterna i det enskilda fallet ska alltid vägas in.

Definitioner

Anläggningsstorlek

Stora: Anläggningar som är anmälningspliktiga, dvs ett årsmedelvärde på minst 5000 personbilstvättar eller minst 1000 tvättar av andra fordon (lastbilar, bussar, traktorer etc).

Mellanstora: Anläggningar som inte är anmälningspliktiga där minst fem personbilar eller ett tyngre fordon tvättas per arbetsdag under den mest intensiva tvättperioden, t.ex. november till april för biltvättar. Årsmedelvärdet för mellanstora tvättar är 1250-5000 personbilar eller 250-1000 tyngre fordon.

Små: Anläggningar som tvättar mindre än 5 personbilar eller mindre än 1 lastbil per dygn med ett årsmedelvärde på mindre än 1250 personbilar eller 250 övriga fordon.

Hit hör bl a många tvättar som inte är öppna för utomstående, t.ex. tvätthallar och tvättplatser i garage m.m. på företag och förvaltningar.

Anläggningsstorlek	Anmälningsplikt	Antal tvättar per år	Antal tvättar per dygn
Stora	Ja	Minst 5000 personbilar eller minst 1000 lastbilar, bussar, traktorer.	
Mellanstora	Nej	1250-5000 personbilar eller 250-1000 tyngre fordon.	Minst 5 personbilar eller 1 tyngre fordon.
Små	Nej	Mindre än 1250 personbilar eller mindre än 250 övriga fordon.	Mindre än 5 personbilar eller mindre än 1 lastbil.

Fordon

Fordon som används i yrkesmässig verksamhet: Lastbilar, taxibilar, tjänstebilar, bussar, servicebilar etc som används i företag eller av offentliga verksamheter. Också arbetsmaskiner och liknande räknas hit. Denna grupp är långt ifrån en homogen grupp, varför bedömningen kan bli något annorlunda från fall till fall. Grundtanken är dock att samma krav ska gälla för alla.

Privatfordon. Personbilar, mindre lastfordon etc som ägs eller disponeras för privat bruk.

Om- och tillbyggnad

Som *ombyggnad* räknas genomgripande förändring eller utbyte av tvätt- eller reningsutrustning etc. Normalt underhåll eller service omfattas inte.

Som *tillbyggnad* räknas utökning av tvätthallsstorlek, tillägg av fler tvättplatser och dylikt. Tillbyggnad på t ex en bensinstation av annat än tvätten omfattas inte.

Övergripande riktlinjer

Dessa riktlinjer har som utgångspunkt att biltvätt medför risk för miljöpåverkan. Det gäller såväl vid tvätt utanför anläggningar, som vid tvätt i anläggning ansluten till spill- eller dagvattenledning, eller till enskilt avlopp.

Avloppsanslutning

Vid varje anläggning måste för en bedömning göras om anläggningen skall anslutas till spill- eller dagvattennät. Bedömningen ska göras av huvudman för spill- eller dagvattennätet. Spillvattenanslutning är vanligast och är att föredra i de flesta fall, bl a med tanke på att en tillfällig driftstörning i en biltvätts reningsanläggning inte får så stort genomslag i ett större reningsverk, medan en sådan störnings verkan i miljön kan bli ganska påtaglig om utsläppet sker direkt till recipient via en dagvattenledning. Anslutning till dagvattennät kan accepteras i undantagsfall eller där spillvattennätet inte är utbyggt. En fördel med sådan anslutning är att inga bidrag av oönskade ämnen till reningsverkets slam sker. Samtidigt måste recipientens känslighet för utsläpp via dagvattenledning vägas in.

Tvättkemikalier

De tvättkemikalier som används ska vara så miljöanpassade som möjligt. Endast positivt miljömärkta medel, t.ex. Svanenmärkta, eller medel som uppfyller miljökrav på tvättmedel i Rapport 2001:12 *Miljökrav på fordonstvättmedel* och *Miljöanpassade produkter för särskild avfettning i Rapport 2001:13* (fd Kemikaliesvepet) bör godtas. Rapporten samt exempel på tvättmedel som uppfyller kraven finns på www.miljo.goteborg.se¹. För andra medel måste leverantören/användaren visa att medlet uppfyller motsvarande krav.

Om föravfettning av fordon utanför tvätthall ska förekomma ska uppsamlings- och behandlingsmöjligheter finnas för tvättkemikalier i anläggningens reningsanläggning. Användning av tvättkemikalier som kan påverka reningsanläggningens funktion negativt genom sämre avskiljningsförmåga ska inte användas. Därför ska endast lämpliga avfettningsmedel och andra tvättkemikalier tillhandahållas och kunderna informeras om vilka medel som är lämpliga att användas.

Vattenförbrukning

Vattenförbrukningen i tvättanläggningen ska mätas på lämpligt sätt för att utsläppen från anläggningen ska kunna bedömas och beräknas. Riktlinjerna ställer inga krav på recirkulation men verksamhetsutövaren ska arbeta för att minska vattenförbrukningen så mycket som möjligt genom att bl a använda högtryckstvätt.

Egenkontroll och skötsel av anläggningen

Provtagningsfrekvensen för en anläggning bedöms från fall till fall. Vid anmälningspliktiga verksamheter ska provtagning ske minst en gång per år. Provtagning ska genomföras under högsäsong (1 november – 30 april) då oljeavskiljaren ej nyligen har tömts. Provtagningen bör vara flödesproportionell och tas som ett samlingsprov under ett intervall av minst sex timmar. Tidsstyrd provtagning där delprover tas ut var femte minut eller tätare är alternativ till flödesstyrd provtagning. Provtagningen **ska** utföras av en person med adekvat utbildning för provtagning av spillvatten från fordonstvätt. Analysering av tagna prover ska utföras av ackrediterat laboratorium.

¹ Klicka: Information & Råd, Kemikalier och därefter Fordonstvättmedel

Provet ska analyseras på: Bly, Krom, Nickel, Kadmium, Zink, BOD₇, COD_{Cr}, Klorid, Konduktivitet, pH, och Oljeindex.

Anmälningspliktiga verksamheter ska skicka in en årlig rapportering till tillsynsmyndigheten.

Rutiner för skötsel och kontroll av tvättar och reningsanläggningar ska finnas dokumenterade och alla kontroller och åtgärder av betydelse för miljön journalföras enligt med Förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll (1998:901). Tömning av oljeavskiljare ska ske i enlighet med tömningsavtal och övriga riktlinjer i kommunen.

Utsläppskrav

Följande riktvärden skall gälla för samtliga tvättanläggningar:

	Personbil	Lastbil, buss eller annat vägfordon ²
Samlingsparameter: bly, krom, nickel	10 mg/fordon	30 mg/fordon
Kadmium	0,25 mg/fordon	0,75 mg/fordon
Zink	50 mg/fordon	150 mg/fordon
Oljeindex och Opolära alifatiska kolväten	5 g/fordon	15 g/fordon

Tabell 1.1

Nedbrytbarhet	Kvot BOD ₇ /COD _{Cr} ³
Spillvattnet	>0,3
Tvättkemikalier som används	>0,5

Tabell 1.2

Tidsplan

Samtliga stora tvättanläggningar skall klara utsläppskraven och kraven på oljeavskiljaren senast 2006-12-31. Samtliga mellanstora och små anläggningar bör klara kraven senast 2006-12-31 och samt skall klara kraven vid nybyggnation. Samtliga mellanstora skall klara kraven 2010-12-31 samt små anläggningar bör klara kraven 2010-12-31.

	Omedelbart	2006	2010
Stora anläggningar	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oljeavskiljare skall finnas och skötas. ✓ Utsläppskraven skall klaras vid om- och tillbyggnad samt vid 	✓ Utsläppskraven skall klaras	

² Räknat på ett 12 meter långt fordon, vilket innebär att man ibland får räkna om mängderna. Ett förslag på omräkning finns i SIS Miljömärkning av Fordonstvättar (kriteriedokument): "En fordonsenhet är ett fordon, lastbil eller buss på 12 meters längd. 0,5 fordonsenheter är en van eller t ex en färdtjänstbuss på ca 6 m. 1,5 fordonsenheter är t ex ledbuss eller semitrailer på ca 18 m. 2 fordonsenheter är en bil plus släp på ca 24 m." Dokumentet finns på www.svanen.nu.

³ I analysen av COD_{Cr} används kvicksilver. Om möjligt bör annan parameter som inte kräver kvicksilver användas, om den kan ge ungefär samma information som COD_{Cr}.

	nybyggnation		
Mellanstora anläggningar	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oljeavskiljare skall finnas och skötas ✓ Utsläppskraven skall klaras vid om- och tillbyggnad samt vid nybyggnation 	✓ Utsläppskraven bör klaras.	✓ Utsläppskraven skall klaras
Små anläggningar	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oljeavskiljare skall finnas och skötas. ✓ Utsläppskraven skall klaras vid nybyggnation 	✓ Utsläppskraven bör klaras	✓ Utsläppskraven bör klaras

Tabell 1.3

Generella krav

Vid anslutning till kommunalt reningsverk får det inte förekomma ämnen i sådan mängd och med sådan sammansättning att funktionen i reningsverket störs genom exempelvis:

- nitrifikationshämmning i biosteget,
- övrig toxisk påverkan,
- andra negativa effekter på olika reningssteg.

Stabila organiska ämnen eller metaller får inte tillföras i sådan mängd att slammet i reningsverken inte kan användas för spridning på åkermark. Dessa krav tillgodoses huvudsakligen genom val av tvättkemikalier och en väl fungerande reningsanläggning. I verkstäder där även fordonstvätt förekommer bör verkstadsdelen vara avloppslös eller ha separat oljeavskiljare skild från fordonstvätten. Vid anslutning till kommunalt spillvattennät kan kommunens VA- verk, eller motsvarande, med stöd av Va-lagen och ABVA⁴ ställa krav på föroreningshalt i spillvattnet.

Krav på befintliga oljeavskiljare

Oljeavskiljare ska i första hand uppfylla Svensk standard SS-EN 858⁵. Alternativt skall oljeavskiljarens uppehållstid vara minst 2 timmar och ytbelastningen högst 1m/timme vid dimensionerade flöden. Effektiv minimistorlek på avskiljare för maximala flöden upp till 1 m³ per timme är längd 3 m, bredd 1 m och djup 1 m. Vid nyinstallation ska SS-EN 858⁶ klass 1 uppfyllas.

Tvätt utanför anläggning

Det finns ingen lagregel som helt förbjuder biltvätt på gatan eller den egna tomten. Däremot kan man sannolikt, med hänvisning till aktsamhetsregeln i miljöbalkens andra kapitel, förbjuda användning av kemiska produkter vid tvättande på dessa platser.

Biltvätt på gatan bör undvikas eftersom avloppsvattnet annars rinner ned i gatans dagvattenbrunnar, och dessa brunnar mynnar ut i sjöar och vattendrag. Vattnet som rinner av bilen innehåller tvättkemikalier, bränsle- och oljerester, tungmetaller och asfalt.

⁴ ABVA = Allmänna bestämmelser för brukande av allmän va-anläggning.

⁵ Svensk standard SS-EN 858-1 innehåller principer för produktutformning, provning, märkning och kvalitetskontroll. SS-EN 858-2 dimensioneringsanvisningar, nominell storlek, installation, drift och underhåll. Kan köpas från Svensk Standard, www.sis.se.

Följande *kan godtas* både för egna privatfordon och för fordon som används i yrkesmässig verksamhet:

- ✓ Avspolning av lera, grus, damm utan användande av tvättkemikalier. Fordonet ska stå på mark utan avrinning till dagvattenbrunn, öppet dike, vattendrag, sjö el. dylikt och det får heller inte finnas vattentäkter som kan påverkas. Plan gräsbevuxen mark är att föredra, grusplan är också godtagbart. Markägarens tillstånd krävs. Kommunal mark bör inte upplåtas generellt för detta ändamål.

Följande *godtas* för egna privatfordon vid enstaka tillfällen, men *godtas inte* för fordon som används i yrkesmässig verksamhet:

- ✓ Tvätt med såpa, diskmedel eller miljöanpassat schampo, **ej avfettningsmedel**, på mark enligt föregående punkt. Det är dock önskvärt att även privatfordonstvättarna sker i tvättanläggning som klarar uppsatta utsläppskrav eller är avloppslösa.

Följande *godtas inte* varken för egna privatfordon eller fordon som används i yrkesmässig verksamhet:

- ✓ Tvätt med avfettningsmedel.
- ✓ Tvätt/avspolning på gata, asfalterad parkeringsyta eller dylikt, så att avrinning kan ske till dagvattenbrunn, dike eller dylikt.
- ✓ Tvätt/avspolning i garage med golvavlopp.

Oktober 2005

Dessa riktlinjer har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av:

Jens Råberg, Bergslagens Miljö och Byggförvaltning
Maj Åström, Örebro Miljökontor
Maria Johansson, Länsstyrelsen Örebro län